

Lengte

15 km

Start- en eindpunt

St. Lambertuskerk
St.-Lambertusstraat 53
5266 AD Cromvoirt

Openbaar vervoer

 Buurtbus Lijn 239 Arriva,
bushalte St. Lambertuskerk,
St. Lambertusstraat 53, 5266
AD Cromvoirt

Parkeren

 Parkeerplaats St.
Lambertuskerk, St.
Lambertusstraat 53, 5266
AD Cromvoirt

Horeca

 De Oude Herberg
St.-Lambertusstraat 72
5266 AG Cromvoirt

 **Pannenkoekenhuis Het
Wonderbos**
Loverensestraat 7
5266 AM Cromvoirt

 Onderweg zijn er bankjes en
picknick plekken

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

03-05-2026

Hart van Brabant

Deze rondwandeling verloopt door het buitengebied van Cromvoirt en combineert natuur, historie en rust op een aangename manier. We wandelen vanuit Cromvoirt naar het buurtschap Loveren en via het Baden Powellpad door een afwisselend bosgebied. Dan volgt de route de Cromvoirtse Dijk met mooie uitzichten over het Brabantse landschap en vervolgens steken we de fairways over van Bernardus Golf, die voor een bijzonder contrast zorgen met de omliggende natuur. Langs het laatste traject van de Zandleij, die hier uitmondt in het Drongelens Kanaal, gaat de route verder op de zuidelijke en noordelijke oever van dit afwateringskanaal. Daarna bereiken we de Helvoirtse Heide, een bosrijk gebied met heideveldjes. Hier wandelen we langs het kleine duinengebiedje in het oostelijke deel, waar zand en heide elkaar afwisselen. In buurtschap Distelberg passeren we het Oorlogsmonument Distelberg, een plek die herinnert aan de Tweede Wereldoorlog. Over de Lambertusbrug en langs de waterloop van de Zandleij gaat de wandelroute terug naar het vertrekpunt in Cromvoirt.

De rondwandeling volgt deels de routemarkeringen van het Wandelroutenetwerk VisitBrabant. Routebeschrijving via knooppunten: Startpunt - 17 - 26 - 24 20 - 21 - 23 - 22 - 13 - 11 - 10 - 86 - 85 - 5 - 16 6 83 - 24 - 25 Eindpunt

Routebeschrijving

L.A.W.V. "VIA-VIA"

1 Voor deze rondwandeling door het buitengebied rond Cromvoirt (1) starten we in het centrum vanaf de parkeerplaats aan de St. Lambertusstraat. Met de rug naar de voormalige St. Lambertuskerk (2) gaat de route gaat naar rechts en passeren de ernaast gelegen de oude pastorie uit 1886, nu Villa Lambertus (3). Ook het aangrenzende oude Raadhuis (4) van Cromvoirt siert het straatbeeld. Onder aan de trapbordes wijst KNP27 ons de weg naar de overzijde langs De Oude Herberg (5) richting KNP26. Door het paadje langs de zijgevel van De Oude Herberg laten we de bebouwing achter ons en komen aan de T-splitsing bij KNP26. De route gaat linksaf over de zandweg en met de bocht naar rechts tot aan het hekwerk van Topparken Résidence De Leuvert. Linksaf bereiken we de Loverensestraat en wandelen rechtsaf om dan een tiental meters verderop linksaf bij de groengele routemarkering linksaf over de Scheepenstraat richting KNP28 te wandelen. Het asfalt gaat over in een onverhard pad en voorbij de Manege 't Heike komen we op de T-splitsing bij KNP28 op het Baden Powellpad. De route gaat rechtsaf en na 150 meter in het bosgebied aangekomen nemen we het bospad naar links. We volgen dit bospad en steken vervolgens de kruising met de Cromvoirtse Putten over. De route maakt even verder een bocht naar links en zo komen we aan het Pepereind.

2 We steken het Pepereind over en wandelen nu over de Cromvoirtsedijk, een zandweg met vrijliggend fietspad. De oude Cromvoirtse Dijk, die nog duidelijk zichtbaar is in het landschap, is ooit als ringdijk aangelegd om de akkers rond Cromvoirt te beschermen tegen overstromingen van de Maas. Langs het hekwerk verloopt de route tot we bij KNP20 komen. Aan de linkerzijde is een picknickplek. Bij dit knooppunt ligt naar rechts van de Cromvoirtsedijk voorbij de akkers en weilanden

op enige afstand het voormalige Woonoord Lunetten voor Molukse KNIL-militairen en de Penitenciaire Inrichting en EBI Vught. Aangekomen bij de biologische tuin 'Pluk van het veld' wandelen we met een ruime bocht naar links tot we op de Deutersestraat van Cromvoirt naar 's Hertogenbosch staan. Aan de overzijde van de weg en rechts naast de toegang tot de Bernardus Golf vervolgen we het groengeel gemarkeerde wandelpad over het dijkje, dat het golfterrein doorsnijdt.

3 Op het dijkje hebben we naar beide zijden zicht op de fairways en bunkers van de golfbaan. De route komt uit bij KNP23, waar we het golfterrein verlaten en aan de Zandleij staan, die hier op zijn laatste traject stroomt en uitmondt in het Drongelens Kanaal. Rechtsaf gaat de route tot we bij KNP22 op de zuidelijke oever van dit staan. Vanaf KNP22 gaat de route rechtsaf op het oeverpad van het afwateringskanaal tot aan KNP13 aan de Deutersestraat bij de brug. We passeren op dit traject aan de rechterzijde onder aan het dijklichaam een aantal holes van Bernardus Golf. De brug steken we linksaf over om dan aan de overkant bij KNP11 de route in westelijke richting opnieuw te vervolgen op de oever van het Drongelens kanaal. Zo komen we op het punt waar we de oude historische keersluis bereiken, die het water reguleert tussen het Drongelens Kanaal en de Bossche sloot in de polders van Vlijmen en Den Bosch. Tegenover de keersluis zien we aan de overzijde van het Drongelens kanaal de uitstroom van het riviertje de Zandleij in het afwateringskanaal. Voor de aanleg van het Drongelens Kanaal vormt de huidige Bossche Sloot de oorspronkelijke benedenloop van de Zandleij, die vandaar via Engelen naar 's-Hertogenbosch samenvloeit met de Dieze.

4 We blijven het Drongelens kanaal volgen tot we bij KNP10 aan de Nieuwkuijksebrug komen, die we naar links oversteken. Bij KNP86 bij de parkeerplaats gaat de route rechtsaf langs de wegafsluiting. Bij de groengele markering op de berm paal wandelen we het talud af naar links en komen door het laantje langs het aspergeveld bij KNP85. Rechtsaf gaat de route door het open terrein. Na het bruggetje over de Hengstvense loop wandelen we linksaf langs dit slotje en komen verderop bij KNP5. Steeds rechtdoor door het bosgebied van de Helvoirtsche Heide bereiken we de verharding van de Margrietweg/Distelberg. Rechttuit langs de verwijzing Hoeve ten Halve komen we aan de onverharde Giersbergse Baan. Nog even oversteken en we bereiken KNP16. We nemen hier het bospad naar links en volgen het pad dat ons aan de noordzijde van de Helvoirtsche Heide langs een zandverstuiving leidt. Het is het voormalig militair terrein de Distelberg, dat vanaf januari 2004 niet meer in gebruik is en in 2007 door de Dienst der Domeinen overgedragen is aan Natuurmonumenten. Het bospad langs de zandverstuiving leidt ons naar de Giersbergse Baan, waar we even naar links afslaan om dan naar rechts het Eekhoornbos in te slaan langs de vakantieoptrekjes.

5 We komen uit op de Distelberg en wandelen naar rechts, waar we aan een oorlogsmonument (10) komen, waar zeven soldaten van de Schotse 51e Highland Division tijdelijk begraven zijn geweest in veldgraven. Ze zijn op 4 november 1944 tegen de avond bij de oversteek van het Drongelens kanaal door de Duitsers gedood. We slaan even verderop

rechtsaf en wandelen door het Fazantenbos tot aan toegang van Camping Duinoord. De route gaat bij het infopaneel van het Wandelroutenetwerk en KNP6 linksaf over de Giersbergse Baan, die met de bocht mee overgaat in de Duinoordseweg. Op de 3-sprong houden we links aan en komen aan het einde uit op de Distelberg, waar de route naar rechts in het buurtschap Distelberg voorbij gaat aan Herberg en Pensionstal De Distelhoeve. Op de kruising met de Nieuwkuikseweg bij KNP83 volgen we de Nieuwkuikseweg naar links met de bocht mee tot op de Y-splitsing, waar we rechtsaf de Cromvoirtseweg inslaan. Op dit traject vallen de monumentale woonboerderijen op! Deze karakteristieke langgevelboerderijen duiden op een rijk agrarisch verleden. We steken verderop bij de brug de Zandleij over en bij KNP24 staan meteen bij een groot wit kruisbeeld, half verscholen in het groen.

6 Onze route gaat tussen het zitbankje en het kruisbeeld rechtsaf het smalle paadje in. We volgen de groengele routemarkering op de oever van de Zandleij over het smal slingerend pad door de bosschage. We komen in meer open gebied en bereiken KNP25 bij het bruggetje over de Zandleij. We wandelen linksaf over het onverharde pad tot aan het punt waar de routemarkering naar rechts afbuigt. Wij gaan hier linksom langs de hoge haag en komen uit op de St. Lambertusstraat, de doorgaand hoofdstraat in het centrum van Cromvoirt. Naar rechts bereiken we het startpunt van de rondwandeling bij de voormalige St. Lambertuskerk.

Omgevingsinformatie

1 - Cromvoirt

De naam van Cromvoirt is afgeleid van 'krom', wat bochtig betekent, en 'voorde', een doorwaadbare plaats in een rivier of beek. Het dorp ligt aan de Zandleij, waar vroeger een voorde aanwezig is geweest bij de huidige St.-Lambertusstraat en de Loverensebrug. Rond 1100 ontstaat hier bewoning op de overgang van zand- naar kleigrond. Door de lage ligging heeft Cromvoirt regelmatig last gehad van wateroverlast, waardoor bewoners zich beschermen met een ringdijk. Vanaf de 14de eeuw verschijnt de naam Cromvoirt in officiële documenten. Lange tijd vormt het dorp samen met Vught één bestuurlijke en kerkelijke eenheid, hoewel Cromvoirt al in 1485 een eigen kapel heeft. In 1717 wordt het een zelfstandige parochie en in 1811 een zelfstandige gemeente. Door financiële problemen hoort het sinds 1933 opnieuw bij Vught. Kenmerkend voor Cromvoirt is de lintbebouwing

en het landelijke karakter. Landbouw is in Cromvoirt nog zichtbaar aanwezig, al speelt deze tegenwoordig een minder dominante rol in het dorp en heeft het deels zijn agrarisch karakter behouden.

2 - St. Lambertuskerk

Deze in 1888 gebouwde Neo-Gotische kerk is een ontwerp van de Duitse architect Carl Weber (1820-1908). De driebeukige parochiale kruisbasiliek heeft een vieringtorentje en opvallend is, dat de toren in 1891 los van de kerk is gebouwd om verzakkingen te voorkomen. Tijdens WOII wordt deze toren in 1944 door de Duitsers opgeblazen. Na de oorlog is hij hersteld tot de hoogte van het schip en voorzien van een zadeldak. Het interieur kenmerkt zich door schoon metselwerk dat op sommige plaatsen gepolychromeerd is. Eind 2024 is het kerkgebouw aan de eredienst onttrokken en heeft de kerk een nieuwe bestemming gekregen. Het gebouw wordt omgevormd tot elf appartementen, terwijl op het omliggende terrein ongeveer 22 woningen worden gerealiseerd. Hierbij blijft het karakter van de kerk zoveel mogelijk behouden. Naast de kerk staat de pastorie, eveneens ontworpen door Weber in 1887 en op de aangrenzende begraafplaats zijn nog enkele gietijzeren kruisen te vinden.

3 - Villa Lambertus

Deze oude pastorie uit 1886, nu Villa Lambertus, is een sfeervolle groepsaccommodatie. Het karakteristieke pand straalt geschiedenis uit met behoud van authentieke details, zoals hoge plafonds, sierlijke ornamenten en grote ramen. Tegelijkertijd heeft het interieur een eigentijdse uitstraling door een warme, bohemian inrichting met natuurlijke materialen, zachte kleuren en stijlvolle accenten.

4 - Oude Raadhuis

Dit historische pand stamt uit 1899 en is gebouwd naar een ontwerp van de Nijmeegse Architect Derk Semmelink (1855-1899). Het heeft dienst gedaan als gemeentehuis tot Cromvoirt in 1933 opgaat in de Gemeente Vught. Het gebouw is opgetrokken in een sobere Art Nouveau stijl met Neo-Renaissance elementen. Het is een symmetrisch pand met een trapgevel, een dakruiter (torentje) en een karakteristiek trappenbordes bij de entree. In het souterrain is vroeger een arrestantencel van de politiepост en op de hoofdverdieping heeft de gemeentelijke administratie gezeten. Na de opheffing van de zelfstandige Gemeente Cromvoirt in 1933 verliest het pand zijn officiële bestuursfunctie en is tegenwoordig in gebruik als woonhuis.

5 - De Oude Herberg

Deze Oude Herberg is ook een van de meest beeldbepalende historische locaties in Cromvoirt en vervult al vanaf het midden van de 18e eeuw een centrale rol in de lokale gemeenschap. Het oorspronkelijke pand is in 1752 gebouwd als rustplaats voor reizigers, die over de rivier de Dieze trekken. Het staat dan bekend onder de naam 't Wapen van Cromvoirt. Veel historische details zijn bewaard gebleven of hersteld, zoals de oorspronkelijke eikenhouten balken, de historische schoorsteenmantel en de handgemaakte Brabantse dakpannen uit circa 1860. Tegenwoordig zet de Stichting De Oude Herberg zich in voor het behoud van dit erfgoed en doet het pand dienst als een modern café en restaurant met diverse zalen voor evenementen.

6 - Bernardus Golf

In 2016 koopt ondernemer Robert van der Wallen in Cromvoirt een terrein met het plan er een moderne en prestigieuze golfbaan te realiseren. Die wordt in 2018 officieel geopend. De 18-holes Championship course is ontworpen door de gerenommeerde Amerikaanse golfbaanarchitect Kyle Phillips, bekend van internationale topbanen. De baan is aangelegd als een uitgestrekte bosrijke parklandbaan op zanderige, goed gedraineerde grond van circa 85 hectare en kenmerkt zich door brede fairways, strategisch geplaatste bunkers en een natuurlijke uitstraling. Bernardus Golf ontwikkelt zich snel tot een toonaangevende locatie in de golfsport. Van 2021 tot en met 2023 is de

baan gastheer van het Dutch Open, onderdeel van de Europese PGA Tour, het belangrijkste professionele golfcircuit in Europa. In 2026 is Bernardus Golf ook het toneel van de Solheim Cup, het grootste golftoernooi voor vrouwen.

7 - Afwateringskanaal 's-Hertogenbosch - Drongelen

Dit 19 kilometer lange afwateringskanaal is tussen 1907 en 1911 gegraven en wordt in de volksmond Drongelens kanaal genoemd. Het loopt vanaf 's Hertogenbosch langs de Vughtse Hei, de Drunense Duinen en het natuurgebied van de Baardwijkse Overlaat om, met een haakse bocht, naar Drongelen te stromen. Het kanaal is aangelegd om het Bossche Broek bij 's Hertogenbosch bij waterovervloed te ontlasten. Het water van de Dommel wordt bij watersnood via het afwateringskanaal afgevoerd, zodat het water niet meer door de binnenstad van 's-Hertogenbosch stroomt. Tevens zijn er gemalen gebouwd, die ingezet kunnen worden als ook de Maas overstroomt. Die gemalen pompen het water dan in de richting van het afwateringskanaal. Bij Drongelen zorgt het Gansoyen gemaal en de Bovenlandse Sluis dat de waterloop van het afwateringskanaal daarna uitwatert in de Bergsche Maas.

8 - Keersluis Bossche Sloot

Deze oude historische keersluis reguleert het water tussen het Drongelens Kanaal en de Bossche sloot in de polders van Vlijmen en 's Hertogenbosch en is nog altijd in gebruik. Hij is gebouwd in 1911 naar een ontwerp van Jonkheer Ir. Otto Cornelis Adriaan van Lidth de Jeude (1881-1952), civiel ingenieur bij Rijkswaterstaat. De sluis valt op door zijn betonnen keer- en vleugelmuren en de hoge rechtopstaande draagconstructie (de pyloon). De twee smeedijzeren schuiven (zogenaamde Stony-schuiven) bewegen met hulp van de rolmechaniek bovenop. De sluis is onlangs gerestaureerd en ziet er weer als nieuw uit met behoud van vrijwel al zijn oorspronkelijke materialen.

9 - Bossche Sloot

Deze waterloop is oorspronkelijk voor de aanleg van het Drongelens Kanaal de benedenloop van het riviertje de Zandleij met een natuurlijk monding via een sluis naar de Dieze bij Engelen. Het vormt ook de benedenloop van de Loonse (Turf)vaart, die in 1397 met toestemming van Hertogin Johanna door Pauwels van Haestrecht, Heer van Venloon (het huidige Loon op Zand) is aangelegd om turf te transporteren naar 's-Hertogenbosch en pas rond 1420 door zijn zoon is voltooid. Het stroomgebied van de Bossche Sloot kampt voor de aanleg van het Drongelens Kanaal in de winter met een teveel aan water. Door de nieuwe situatie wordt in 1908 het Waterschap De Bossche Sloot opgericht, die naast de afwatering ook de bevoeiing van het gebied moet regelen. Zo komt er aan het Drongelens Kanaal bij Cromvoirt in de Bossche Sloot een keersluis met schuifcomplex, die dienst doet als uitwateringssluiss en inlaat en bouwt het Rijk een inlaatsluis aan de uitmonding in de Dieze.

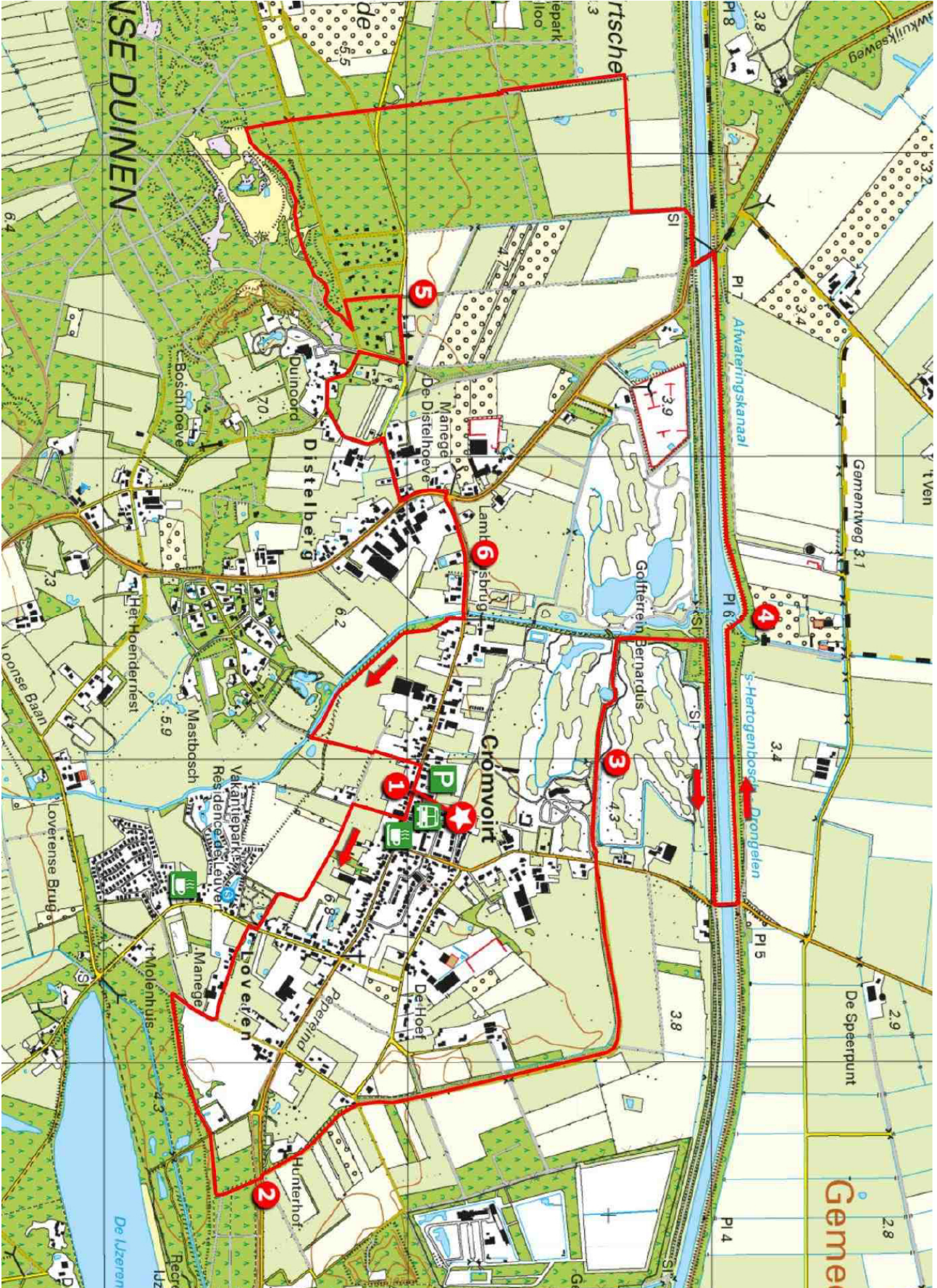
10 - Oorlogsmonument Distelberg

Dit monument is een kruis met helm en de namen in steen gegraveerd ter nagedachtenis aan zeven Schotse soldaten van de 51e Highland Division, 5th Bataljon Black Watch, die hier vlakbij op 4 nov.1944 gesneuveld zijn. Het zijn Philip Ayles, Jeffrey Bradley, Walter Donaldson, Roy Hill, George Jenkins, James Mulligan en William Reidie, omgekomen zijn met hun canvasboten door vijandig vuur van de Duitsers bij de oversteek van het Drongelens Kanaal. In die dagen voeren de Geallieerden hier Operatie Guy Fawkes uit in het gebied tussen het Drongelens Kanaal en de Bergse Maas, dat door de Duitsers hardnekkig verdedigd wordt. De Distelberg ligt in het frontgebied. De hier tegenover het monument gelegen boerderij Henskens is als noodhospitaal ingericht, waar deze zeven dodelijk getroffen soldaten zijn binnengebracht en die de volgende dag op deze plek een veldgraf hebben gekregen. Zes maanden later zijn ze herbegraven op de British War Cemetery in Bergen op Zoom.

Op pad rondom Cromvoirt, 15 km

Aangemaakt voor: Charles Aerssens

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen